

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön január. 10^{kén} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyhen képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p p

ELBESZÉLÉS.

*Lengyel menekvő.**(Folytatása.)*

A' körülállók most látták, hogy gyanújuk nem volt alaptalan, 's hogy a' fekvő csakugyan fija az idegen asszonynak. De ez, fájdalom, nem volt képes érezni a' viszonzlítás örömét. Sötéten és érzéketlenül állott a' sokaságban.

A' beteg lány tekintettel függeszté anyjára szemeit, 's még egyszer megszóllítá a' fiú szeretet olvasztó hangján: „anyám!” — mig karjai szüntelen ölelésére kinyújtva maradtak.

Egy a' falusiak közül megfogá az idegent, 's a' fiú ágyához akará vezetni, mondván: „Itt van fiad!”

— Nem, nem! — szóllt a' szerencsétlen, miután a' beteg végig tekintett — ő nem fiam. Az én fiam elment messze, messze, — őt utól nem érhetik, nem zárhatják négy fal közé. Nem, az én fiamat el nem zárhatták. Ő nincs itt, elment, és egészséges.

— Ez a' te fiad! — szóllának hozzá többen.

— Csitt, csitt, — mond az örült — meghallják, 's a' katonák utána mennek, — fogságba hurezolják; pedig ő már sokat, igen sokat szenvedett, — 's ha elfogják, vesztő helyre, vagy száműzésre kárhoztatják.

Szóllt és ábrázata keserűbb vonásokba huzódott, 's nyilván látszék, mint küzd belől a' lélek.

— Nagy Isten, felkiáltának nehányan, ő fíját sem ismeri-el. Isten legyen irgalmas lelkének!

A' beteg nyugtalanul nézé, 's várá a' történtteket. — „Bocsássátok hozzám anyámat!” szóllt ő belőn hangon.

— Nem látod, hogy ő téged nem ismer, hogy tébolyodott? — szóllának hozzá.

— Tébolyodott?! — kérde az ifjú fojtott hangon 's egy hosszú fohással, melly feneketlen mélységből hallatszott jőni, — és karjai lelankadtak, szemei bádgyadtan záródtak le ismét; görcsös

vonaglások futottak tetemein végig, hideg és forróság váltogatva ömlött-el testén; izzadáscseppek ütöttek-ki homlokán; magán kívül volt, 's ismét eszmélet nélküli állapotba rogyott.

A' begyülekezettek bizonytalanul állottak a' kinlódónak ágya és anyja körül. A' szánakozás legnagyobb foka ragadt-meg mindenkít. A' bizonyos tudat, hogy a' beteg csakugyan fija a' nőnek, 's amaz ettől el nem ismertetik, elhatározást, mit tevők legyenek, nem adhatott. Így állottak bizonytalanul, várva a' történet fordulát.

Néhány percz tölt-el, mi alatt az örült némán állott: de ha abrázatát az illy lelki betegséghez értő vizsgálta volna, láthatá, miképpen lelkében ez alatt különös változások mentek végbe. A' homlokredők, mellyek erős benküzdő lélek- 's érzeményvihart jeltek, lassan lassan lesimultak. Az arcz derültebb színt vett, csupán a' fájdalom nyoma maradt-meg némiképpen, de a' szemek élénkebben kezdtek fényleni.

Ez állapot a' visszatért eszmélet 's tiszta öntudat állapotja volt, melly az illy szerencsétlenségnek, mint őszi nap felhőjiből, néha és kis időre elő szokott tűnni. Tisztán áll ekkor ismét a' lélek előtt minden, csupán az elmezavar alatti dolgok fekszenek mély homályban. Csudálat de józan értelem tekintetével jártatá végig szemeit a' nő a' szobában, 's fiján nyugtatá-meg. — Merően bele tapadt tekintete. Nézett, de szemeinek nem akart hinni, 's a' betegség miatt elváltozott szerencsétlent az anyai remény nem akarta fíjának fogadni. — Nézett tehát sokáig, és nézett erősen, míg végre fájdalom és öröm sikoltásával fija keblére rohant.

Ki tudná előadni az anya örömét? — A' nem éppen minden benyomásra ellágyuló durva csoport könyekre fakadt. — Csudálatos összeütközése volt ez a' történetnek; mert inne az imént hidegen álló szerencsétlen most az anyai érzelmek közt olvadozott; 's a' csak kevéssel ezelőtt anyjáért epedő fiú eszmélet nélkül fekvék, érzéketlenül az anya öröme, 's ennek csókjai özöne, számtalan ébresztgetései mind sikeretlenek voltak. Merevülten, életet csak lehelete és szívütése által jelentve feküdt ott, és semmi ápolás sem hozá eszméletre. Az utósó jelenet, anyjának szerencsétlen állapotja a' végső kemény csapást adák szívének. Ellenkező esetben szülőjének szerencsés megérkezése bizonyosan gyógyító ír fogott volna lenni betegségére, — 's talán még győzött volna az életerő. Illy eset, illy gyászos látvány által pedig, melly képes akármely fiúnak keblét is összetépni, a' halál szellemének diadalt kelle venni az életen.

V.

Az anya volt egyedül kedves betegével. Mellette ült. Fölötte virasztott; hallgatta pihegeéseit; élénken figyelt minden mozdulatára; fájdalom-édes tekintettel legelteté szemeit a' rég nem látott kedves arczon, halványuló ajkakon, 's rendetlenül elomló szőke fürtökön. Néha kinyitá szemeit a' beteg, 's a' mellette ülő anyát látszék vizsgálni: — ah, de őt már el nem ismeré; mert szemeit ismét minden indulatváltozás nélkül leszorítá. Illyenkor a' nőnek arcza mindig kissé földerült, 's megint elborult. — Határtalan hatalmú az anyai szeretet. Az előbb szétbolyongó lélek 's képzelődés most az egyetlen szeretett tárgyon nyugvék. Nem volt már az elme homályban. A' fiú iránti aggodás, a' szülei érzelmek legyőzték a' háborgó indulatok óriásait. A' vad bánat helyett csupán a' fájdalom, de reménytől 's viszonzástól világított fájdalom ködfátyola lebegett az arczon. Nem azon szerencsétlen nő volt ez többé, ki néhány óra előtt a' falusiaknak mutatkozott; nem azon minden benyomásra hideg, 's csak alakja által emberi lény. Ez ismét és teljesen ember, — örömet és fájdalmat a' körülmények szerint érezni tudó ember és — anya volt.

Örömet tudakozta volna a' nő kedves gyermekétől baját, — örömet hallotta volna, mint beszéli-el szenvedéseit, utját, törődéseit. De ez most nem lehetett. Az ifjú mindig csendes és nyugvó állapotban volt, és szelid álomban látszék lenni. — A' nő most néze csak figyelmesen végig fija körül, látta ennek nyomorú elhagyottságát; majd az ágy melletti romladozott asztalra pillantott, 's néhány papirosdarabot látott rajta heverni. Fölvevé, olvasá; — fija gyöngé 's reszkető kezekkel irtt vonásait ismerte-meg azon. Hazájából eljövetele óta történetét írta-meg benne; — megírta ezen kívül lángoló szívből ömlő szavakban boldogtalan szerelmét, kedvesének lakhelyét; — érzékenyen rajzoló remény- és viszonzaláng nélküli egész lényét elborító érzelmét.

Az anya hallgatva tevé az irományt ismét helyére. Szemeit földre szegezé. Ugy tetszék, mintha fíjának állapotja 's a' rajta segíthetés módja tartanak elfoglalva. Gondolkozott, és végre valamely gondolattól áthevülve állott-fel. Szunyadó gyermekét körülnézte, és sebesen eltávozott. — Futott minden erejéből, hogy orvost keressen szülöttének.

(Vége következik.)

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

*Trencsin vármegye.**(Folytatása.)*

Alig van ideje Beczkó történeteinek keresztül tekinteni az utasnak, midőn Révfalut, a' megye határa szélén fekvőt hagyva, 's a' hajózást gátló malmok özönével rakott folyónak partján levő sziklás, majd erdős hegy alatt haladva, jegenyék közötti úton éri a' bohuszlaviczi gyönyörű helyzetű, 's gróf Erdődy birtokához tartozó pompás nagy kastélyt, mellynek nyugoti részén látható gazdasági épületeit is midőn bámulva dicsérné az utas — ellenben a' kastély csendlakta üres udvaráról csak hamar meggyőződve ennek laktalanságáról, részvevőleg mondja: „kár, hogy haszonvértlenül hever!” — E' csekély falut hagyva, miután 13 egy-
 mást követő mind bortermő falun *) két óra alatt könnyen keresztül hajtathat — a' nyitrai püspök nyári lakával diszkedő Kosztolna falut éri, honnét északra nyíló völgyön fekszik Driethoma, az innét czimzett jeles Borsiczky Istvánnak lakja, mellyen keresztül visz a' Hrózenkoi nem legkényelmesebb ut Morvába: — délkeletre pedig — a' Vágh bitorlotta síkon több apró falu sorában látható Biszkuficz, gyér de nevezetes emlékű azon falu, melly mellett Heiszter serege 1708-ban a' Rákóczyakat nem mondom megveré, de lemészárlá annyira, hogy ezek e' tájon többé nem mutatkoztak. Kosztolnáruul csak hamar érni Zabláthot, Teleki gróf által birtt, és szép kastéllal diszlő falut, hol balra a' hatszög kőfal-kerítette temetőnél a' faluba jegenyesor között vivő ut — jobbra az országut mellett különös gonddal ültetett gyümölcsös 's egyéb urasági táblák egy gazdasági főtiszt vas szorgalmára mutatnak. — Innét egy óranegyed alatt, miután Hánzlikfalva, Zlatócz, és Zamáročz balra maradának, érhetni a' Trencsin alatt folyó Vágh fölött lebegő nagy hidhoz. — — Itt a' két felé váló országutnak egyike (a' keskenyebb) a' Vágh északi partján Puchóig — másika (a' folyó déli részén) ez egész megyén keresztül Thuróczba visz. — Trencsinnél összevonulnak a' megye alsó járását övedző dombok, talán jelentéseül annak, hogy feljebb rajtok már Bachus kertjei nem léteznek.

Szabad legyen itt kevésbé eltérnem megczáfolására azon bal véleménynek, mellyet sok alfölditől hallék, hogy t. i. Trencsinben a' szőlőfürtöket csak a' természet-történetből ismerik; mert hogy

*) Ezek között van Melesitz, a' Melesitzky családot czimző falu is.

Vághujhelytől Zamaróczig egylánczolatú 18 helység határában a' Vágh északnyugoti részén jó borok is teremnek, ezt folyó évi mindszent hava napján több derék ember jelenlétében tettelegesen is megmutatta előttem az uradalmi pinczéből felhozott példányok által a' zabláthi tiszttartó; — 's hány száz előtt van tudva, hogy Illésházy István gróf fényes asztalán is előkelő szerepet játszik a' zlatóczy ürmös? — Ez állítás valóítására azonban támogató ok sem kívántatik annak, ki tudja, hogy e' trencsini hegyfokok, a' hires vághujhelyi bort termőkkel egy lánczolatúak.

A' Vághon levő hosszú fahidon keresztül juthatni Trencsinbe, azon történet-gazdag városba, mely legrégibb szabad királyi városaink egyike. Ezen csak egy utszából, de mind emeletes hajdankori építésű házakból álló belvárost még most is magas kőfal keríti, mely a' lőpor feltaláltatása előtt lehetett védszere e' városnak; délről a' vártalap szirtjei által védetik. Keleti, 's nyugoti kapuin van ki 's bejárás a' belvárosba, mely nálánál négyszer is népesebb hóstádjával együtt 6420 lakót számlál. — Mi volt itt hajdan nevezetes? — nagy mesterség lenne kevéssben elmondani: — most (a' Jézus társaságabeliek elosztatása után) az ajtatos szerzetre jutott szép 's nagy templom és két emeletű zárda, a' gymnasiumot is magában foglaló, — megyeház — a' vár nyugoti dombján épült plebania 's templom, — hajdan convictus, most — verbunk-commandói épület mind az, mi Trencsinnek, a' régiek sorában már négy szép újabb épülettel is szaporodottnak, az alsó tájrul felfelé utazó elébe messziről nagyvárosi csalképet idéz. Nem vezethetni itt az utast olvasó vagy más egyéb intézetbe; mert illyes valami itt még nem létez. azonban erős alapon épült reményem biztat, hogy egy Puchón lakó nemes lelkűnek elnöki hathatós indítványa rá birandja a' rokon érzelhűket casino vagy más illy hasznos intézet létesítésére. — Méltó azonban megtekinteni a' megye fegyverházát, valamint a' városi levéltárt, hol több dicső királyunktól kapott régi szabadék 's egyéb érdekes irományok, az őket emesztő penész daczára is, még megvannak.

(Folyt. következik.)

HAZAI HIRLEŐ.

Gyászhir. — Bécsben dec. 23-kán életének 69-dik évében tudósorvadásból szenderült-el örök nyugalomra m. özvegy Batthyáni Antonia grófné, szül. Zsigray gfné, csillagkeresztes dáma.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Karácsonunk a' lefolyt évben annyiban fehér volt, hogy az előtte való napokon hullott kevés hó nem hagyá feketén a' keményre fagyott földet. Erős hideg, tiszta idő jelelé-meg a' fő ünnepet, de már estve felé engedett a' hideg, 's következő nap estvéjén ónos eső hullván, az év utósó napjain mind inkább lágyult az idő. A' Sylvester estvéjén hullott kevés esőt nagy északnyugoti szél, új év napján szeles tiszta idő váltá-fel. Általán eddig kevés 's ritka havunk volt; az új év első hetében is gyenge hideg járt, 's Dunánkon többnyire csak a' felső vidéken beállott Duna jegének darabjai usztak, melyeket hihetőleg a' nagy felső szél indita-meg.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Medvefóka. (Vége.) — Kölykezni tavaszutó hó vége felé kezdenek a' nőtények, és folytatják egész nyárelő hó alatt, sőt gyakran még nyárhó 10-keig is. Közönségesen csak egyet szoktak évenként fiazni. Vannak azonban példák, hogy kettőt is fiaznak, hanem az illyeknek a' kettős anyai öröm mindig életükbe kerül.

A' kölyök medvefókák mindaddig, míg a' partot oda nem hagyják, kizárólag anyjuk tejével táplálják magukat; ezek pedig soha sem szoptatják kicsinyeiket a' vízben, hanem folyvást szárazon.

A' kisdetek nem mennek mindjárt születésök után a' vízbe; ezt csak 30—35 nap múlva kezdik-el, akkor is csak szélről mentt helyeken hengeregnek a' vízben. Ezt mindig magukra hagyatva teszik. Ha már most a' vizet tökélyesen megszokták, az az 40—50 nap múlva, külön falkákra oszolva a' szomszéd partokra vagy homok-zátanyokra usznak. Nyárutó hó napjaiban már tetemesebb kirándulásokat tesznek, és pedig mindig anyjuk nélkül. Őszelő hó napjaiban, kisebb csapatokra oszolva, napsütötte és magános homokponkokat keresnek, melyeken néha egész napon-át elheverésznek. Illyenkor megtörténik, hogy a' már éves medvefókák is hozzájuk csatlakoznak.

Uszni maguktól tanulnak-meg a' kölyök medvefókák: az óvakozást ellenben veszélyek és üldözők kikerülésére, anyjuktól tanulják. E' célból körönként ál-lármát ütnek, melyre minden a' tenger felé rohan, és a' kölyköknek is nyomukban kell lenni.

E' gyakorlatok többnyire a' szigetről elindulás előtt történnek néhány nappal, és az itt említettekben határozódik egész nevelési idejük.

A' kölyök medvefókának szőre, mikor születik, fekete; őszelő 10-kétől azonban első szőre hulladozni kezd, és a' feketét szürke váltja-fel.

Az éves kölykök őszelő hó kezdeteig a' nőtények körében tartózkodnak, és különféle játékokkal mulasztják az időt: most egyik társukat a' vízbe voncsolják, majd egymást harapdálják, majd ismét az alvókkal ingerkednek, vagy mintegy pályázva a' tenger felé futnak 's a' t. a' nyárelő és nyárhó napjaiban születettek ellenben rakásban fekszenek, anyjaiktól környezve, vagy ha már uszni tudnak, a' tengerben hengeregnek. Felnőtt him soha sem harapja vagy tapodja-meg szántsándékkal a' fiatal.

Ez állatok vadászása őszelő hó utósó napjaiban kezdetik. E' célra mindig egy hideg, borongós napot választanak, melyen a' szélnek az állatok fekvésével ellenkező oldalról kell fújni, nehogy a' vadászok szagát orrukba fújja. Ha egy illy nap virad-fel, egész vadász község felkerekedik, öregek,

ifjak, gyermekek, asszonyok, 's a' medvefőka-tanya felé indulnak. Minden kikémltetik, minden körülményt megvitatnak előbb, azután kezdenek a' tulajdonképpeni munkához. A' vadász-csoportot néhány rettenthetlen férjfiú, tuskén, bokron, köveken, homokon futáshoz szokott, vezeti; ezek egyenként követik egymást; utánok az öregek és gyermekek mennek; végre pedig a' testület vezére érkezik, 's az egész tervet elintézi. Mindnyájának fegyvere buzogányból áll. A' megrohanásnak egész mestersége itt csak abban áll, hogy a' tanyán heverő medvefőkáknak tengerhez vezető utját elvágják, és őket a' parttól a' sziget beljébe tereljék. Ha a' parttól már elég távol vannak, a' felnőtt hímeket és nőstényeket kiszakasztják a' nyájból és szabadon eresztik. Alig pillantják-meg a' nőstények (mellyek több illy megrohanásnak voltak már részesei) a' menekvő ösvényt, önként visszatérnek tanyájokra; a' fiatalokat azonban erővel kell tovább kergetni.

Nem ritka eset, hogy az anyák lemeszárolt kisdedeik keresésére visszatérnek, és keservesen sirva a' csapat mellett járnak, sőt sirás közben nagy könnyecsek hullnak szemekből. Ha a' sekatesik és felnőtt matki-k eltávollítottak, a' töbit apróbb falkákra osztva, a' mészárlás helyére, néha 8—10 verstnyire hajtják; azonban illy hosszas ut nagyon elcsigázza a' medvefőkákat, és egy nap alatt vagy nem is, vagy csak tetemes veszteséggel végezhetik; mert mint-hogy járni nem tudnak, ugrálva kell előbbre haladniok, 's így ez erőködés által sokan már utközben elvesznek. E' szerint több ízben pihenni engedik őket; a' fiatalabbak e' pihenés közben azonnal elcsunyadnak. A' mészárlás helyére érve ismét egy órai, vagy a' körülmények szerint huzamósb pihenést is engedvén nekik, ez idő lefolyta után buzogánnyal letaroltatnak.

Egészen fiatal medvefőkák, az az, négy hónaposak, kivétel nélkül mind leöletnek; esztendőöknél him a' nősténytől elválasztatik; az első leöletnek; utóbbiak pedig a' tenger mellé visszahajtatnak. Két, három évesekkel hasonlóan bánnak; a' sekatesikat pedig általában életben hagyják.

A' fiataloknak husa izletes és mind frisében mind besózva tápszerű szolgál; levont bőrük megszáritatik és orosz országba szállíttatik. A' letarolt kölyköknek anyjaik 3—4 napon át szakadatlanul a' sziget körül uszkálnak, és kicsinyeiket siránkozva keresik.

Valamint nem egyszerre érkeznek-meg ez állatok a' szigethez, úgy nem is egyszerre hagyják azt oda. Távozásuk ideje öszhő 5-kétől, 's mindig éjszaka nyugoti széllel kezdődik. Egészen fiatal medvefőkák, mellyeknek a' vadászok buzogánya alól menekedni sikerült, legtovább maradnak a' szigeten, és gyakran még olly időben is mutatkoznak, midőn a' többinek már nyoma is elveszett. Történt már, hogy öszutó és télelő hó napjaiban is láttak sekatesit a' szigeten; télhő és télutó hó napjaiban azonban már egészen tiszta a' sziget ez állatoktól. Történik koronként, de igen ritkán, hogy tavaszeli hó napjaiban mutatja magát egy két sekatesi, de ez is csak egy pár napra. — Sz. Pál és sz György szigetek felfedezése óta, az az, 1786-tól 1833-ig, 3.178.562 medvefőka mészároltatott-le e' szigetekeken! — Jelenleg 25—30 rubelen kel egy fiatal medvefőkának bőre a' siberiai vásárokon.

KÜLÖNFÉLE.

Legujabb nagy sorsjáték. A' bécsi nagyszerű palotának sors-huzása mult januar 3-dikán végbe menvén, a' főnyertes számok következők: 6 296 nyerte a' palotát vagy 200.000 ftot; 160.610 nyert 6.400 részvényt

és kész pénzben 20.000 ft.; 125.422 ny. 4.000 részv. és k. p. 10.000 ft.; 134.702 ny. 3.200 részv. és k. p. 8.000 ft.; 115.773 ny. 2.400 részv. és k. p. 5.000 ft.; — a' kék és veres ingyen részvények közül: 76.772 nyert 25.000 ft.; 102.908 ny. 6.000 ft.; 173 075 ny. 3.500 ft.; 103.230 ny. 3.000 ft.; 41.872 ny. 1.500 ftot.

Macska-vadász. Őszhó 19-kének éjjeli óráiban francia ország fővárosa utszáin egy sajátságos nemű vadtolvajt, egy macskavadászt fogtak-el. Ezen különös Nimród két jól kitanított szelindekkel járt, mellyek az elfogott macskát megfojták 's hozzá vitték. Midőn a' rendőrök kezébe jutott, vadásztáskája már jól tömve volt. Mire használta a' szegény állatokat, nem szükség fejtegetni. — Prédáját a' korlátok melletti vendéglők vették-meg; a' bőröket pedig különösen adta-el. Most mint vadászati engedelem nélkül a' fő város utszáin szokatlan órákban vadászó van bevádolva.

EMLEKMONDÁS.

A' nagy.

Nem szenved a' nagy 's rendkívüli való

Sem kényszerítést, sem határt.

Törvényt, határt, ő szab magának.

KISFALUDY SÁNDOR.

Vak hit, vagy babona, vagy a' minek hívni szoktatók, nemünk leg-
rontóbb ellenségei közé tartozik. Milliőkat tart örök rabszolgaságban, ret-
tegésben, elaljasodásban; a' lelánczolt értelem rajtunk nem segít; oly dol-
gokon függünk, mik nincsenek, nem is lehetnek; a' valót kerüljük, 's ha
utunkban áll is, eltaszítjuk; boldogságot keresünk föld felett és alatt, és e'
földszíni életet hijában ábrándozzuk keresztül. KÖLCSEY FERENCZ.

Csábitók. Kik alku és szerződés név alatt a' serdülő éretlen fiatalsá-
got 's könnyelműséget átkos haszonvágynak áldozatává teszik, rosszabbak az
utonállónál, a' lakot feltörő haramiánál; mert köztünk járnak, becsületes
ember álarca alatt ördögi készséggel tömjénezzvén botlásainknak. Kirudalni
kellene az illyeket minden országból, hol több veszélyt és szerencsétlenséget
okoznak a' dögmirigynél.

B. JÓSIKA MIKLÓS. (1839. Emlény.)

Betűrejtvény.

H-val a' jó művész szíveket képes megigézni,

R-rel méltóság, 's állapotod' jeleli.

Huzd-meg hangzóját 's elsőjét L-re cseréld-fel,

Máknnyibul is gyakran károd' okozza dühe.

BELLAÁGH JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: TOKLÓ.

*Figyelmeztetés. Előfizetéseikkel elkésett t. pártfogóinkat értesít-
jük, hogy e' lapoknak idei teljes számaik még megkaphatják, ha rendelé-
seiket minél előbb tenni méltóztatnak.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.